GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumines'a, Fói'a, candu conced'u ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe ½ 5 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2½ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVIII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxe timbrale a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 42. Brasiovu 24/12 Iuniu **1875.**

Dela congressulu besericescu archidiecesanu din Blasiu

21/7 Iuniu. D-ta 'mi observasesi, ca publiculu nostru s'ar' interessá fórte multu de lucrarile adunarii besericesci dela Blasiu. Bine ca se intempla asiá, si ca indifferentismulu catra religiune si catra institutiunile besericesci la romani nu se intende in acelu gradu, in care se intende la alte popóra europene.

Lumea vré se scia, ca ce s'a facutu in Blasiu dilele acestea? S'a lucratu cu usiele deschise, avendu in a trei'a parte a salei de siedentie si in antecamera publicu ascultatoriu, prin urmare lumea póte se scia prea bine, ce s'a legiferatu acolo intre marginile autonomiei besericesci in cinci dile, cate diece óre pe dí, in comissiuni si in siedentie plenarie. S'au luatu la revisiune exacta, s'au emendatu si uneori amplificatu proiectele date in discussiune de catra capulu acestei beserice. Consultatiunile si desbaterile au decursu cu multa moderatiune, éra difficultati au intempinatu aprópe numai in acelea casuri, in care la unii mireni se simtiá tare lips'a scientiei dreptului canonicu si a istoriei nóstre besericesci vechi si nóue. Numai statutulu séu normativu pentru provinci'a archidiecesana nu s'a potutu intocmi, din causa, ca acésta lucrare nu cadea in competenti'a acestei adunari. Tóte celelalte lucrari, care suntu effuxulu autonomiei recunoscute si prin legile civili ale Transilvaniei, vechi si nóue, s'au terminatu, desbatutu si adoptatu in patru comissiuni si in siese siedentie plenarie, cu diligentia si perseverantia demna de recunoscinti'a poporului de religiunea gr.-catholica. In decursulu desbateriloru s'au luatu in deaprópe consideratiune tóte impregiurarile, starea intellectuale, morale si materiale a clerului si a poporului, starea scóleloru, fundatiunile, necessitatea fórte urgente de a infiintiá noduri nóue, indata ce voru functioná organele administrative prevediute in regulamentele, care se votara. Veniturile stolarie s'au regulatu de nou asia, in catu preste taxele fixate se nu póta trece preutii, sub pedépsa, éra dela poporu se fia executabili chiaru cu ajutoriulu auctoritatiloru politice. Pentru administrarea botezului si a marturisirei se nu cutedie a pretende nici-unu preutu nimicu, cá nu cumu-va prin refusare se se pericliteidie sufletele. Asia numit'a portiune canonica séu competentia a parochului in fia-care parochia matre e fixata mai de multu la 32 jugere catastrali. Venitulu celu mai micu alu unui preutu nu va poté fi sub 315 fiorini, cifra fixata prin rescripte imperatesci mai de inainte. Comun'a care nu va asigurá nici macaru acésta subsistentia fórte modesta, va remané filia si se va incorporá la alt'a, pe langa conditiuni puse in regulamentu. Asemenea si cu scólele. Comun'a care nu -si póte tiené scóla propria, este obligata a se confederá cu alt'a vecina.

Despre fonduri si mosii s'a potutu incredintiá ori-cine, ca veniturile acelora se administra exactu si rigorosu; ce folosu inse, ca fondurile au apucatu in sacultu celu desfundatu alu statului, dela care nu le poti scóte si care au ajunsu, cá se le scada interessele la 3%. (!!!) Informatiunile luate in sensulu acesta despre fonduri au produsu preste totu impressiunile cele mai dorerose. Uita-te tu mei frate, ca nici ceea ce -si tragea archiereii dela gura, cá se aiba ce lasá la cleru si la scóle, nu mai este siguru! Asia de ex. venitulu totale dela fondurile remase de episcopulu Ioanu Bobu (in 1830) ar' trebui se fia de 30,000 fiorini pe anu; déra statulu prin desperatele sale operatiuni -lu devalvá la 24,000, apoi mai apuca si „pentru manipulatiune" cate 1200 fl. pe fia-care anu.

Intr'aceea se nu ne demitemu in detailiuri asia rapsodice, ca nu vomu folosí multu cu ele, ci publiculu se aiba patientia pana ce se voru tiparí tóte actele acestui congressu memorabile, éra pana atunci se nu si pregete cei interessati a mai luá in mana incai Actele si Fragmentele publicate de dn. Ciparu, cumu si Actele sinodali tom. I et II. de I. M. Moldovanu, apoi si dreptulu canonicu, de ex. despre dreptulu patronatului, de jure Placeti regii, despre drepturile episcopiloru etc.

Unulu din diariale nóstre este destulu de afabile cá se spuna, ca Preas. Sa parintele metropolitu „se justificá, pentru-ca nu a potutu pana acuma se puna beseric'a greco-catholica in complet'a folosintia a dreptoriloru si institutiuniloru sale sinodale."

Nu prea scimu ce definitiune dau jurisconsulti moderni terminului Justificare (Justifier, Rechtfertigen); atata inse totu scimu, ca multiamita lui Dumnedieu, archiepiscopulu nostru de Alba-Iuli'a nu are a se justificá pentru nici-o fapta a sa, cá nu sciu de ce delictu, si cu atatu mai pucinu a se justificá, pentru ca in cursu de siese ani ai pastoriei sale in archidiecesea sa, nici chiaru ajutatu de cleru si de mireni (1871), nu a potutu se sparga prin tóte acele pedece, pe care in trecutulu de alti 160 de ani nu au fostu in stare se le delature predecessorii sei nici chiaru cu sacrificarea positiunei loru, ci au fostu redusi la necessitatea de a revindicá din drepturi, totu numai unulu cate unulu, successive, in cursu de diecimi de ani, pe cali diverse, precum se intempla acésta totu-deauna si oriunde domina séu absolutismulu puru, séu despotismulu constitutionale. Éta pentru ce, expressiunea susu atinsa a produsu in Blasiu resimtiu dorerosu. Archiepiscopulu nu s'a justificatu, ci a comunicatu adunarei, a informatu pe adunare, pe fii sei sufletesci, acuma cá si in congressulu din 1873, despre pasii facuti la potestatea statului cu tóta perseverantia, pentru cá acesa se recunósca besericei gr. catholice dreptulu seu de a se organisá si a se representá pe senesi in affacerile sale exteriore prin unu congressu provinciale compusu din clerici ⅓ si mireni ⅔.

Intr'aceea, pentru cá se cunóscemu mai de aprópe informatiunile date de catra archiepiscopulu si metropolitulu de Alba-Iulia, reproducemu aici essentia cuventului seu de deschidere, pronuntiatu Miercuri in 16/4 Iuniu a. c.

„Religiunea preste totu au ajunsu tempuri grele; ea are trebuintia de concentrarea totturoru elementeloru spre a se aparé. Gr. catholicii nu au potutu desvoltá pana acilea activitatea in tóte directiunile; ei inse totu au facutu atata, catu le a fostu possibile dupa impregiurari. — Cei, cari au condusu affacerile spirituali in beseric'a nóstra, nu s'au retrasu de buna voia de pre terrenulu activitatiei si alu luptelor. — In catu pentru mine (metropolitulu), de candu pastorescu, nu am incetatu a lucrá cu tóta energi'a spre ajungerea scopuriloru nóstre divine. Am lucratu pentru cá cuventulu lui Ddieu se prinda radecini, cá sacrele institutiuni se fia consolidate, cá cultur'a poporului se faca progresse. Pana la ce mesura s'a potutu resolve problem'a, se póte vedé din faptele complinite. S'au luatu diverse mesuri administrative, am facutu si visitatiuni canonice in mai multu de 100 parochii.

Cu respectu la viati'a constitutionala in beserica, in an. 1869 am tienutu sinodu besericescu pentru regularea affaceriloru administrative interne. In acelasiu anu am mersu la Rom'a, unde am aparatu disciplin'a si drepturile besericei nóstre cu energi'a si demnitatea ce meritá. In a. 1872 am arutu sinodu provinciale (archieresecu) totu pentru cause interne. In 1873 se tienú congressulu scólasticu. In a. 1874 regularamu fundatiunile Siulutiane. Nu lipsiramu a face pasii necessari si pentru introducerea definitiva a organismului constitutionale in beserica. In 7 Sept. 1869 memorandu la ministeriulu cultelor. In 1 Maiu 1870 alu doile memorandu. In 23 Maiu 1870 alu treilea facutu din partea consistoriului. In 14 Sept. alta representatiune la ministeriu. In 13 et 14 Apr. 1871 memorandulu conferentiei dela Alb'a-Iulia. In 1 Mart. 1872 érasi memorandu. In 1 pana 4 Iuniu 1873 supplic'a congressului la preas. tronu in aceasi cestiune. Dupa tóte acestea nevediendu nici unu resultatu, ve chiamaiu in adunarea acésta. Deci la lucru; ve observu inse, ca orice institutiune noua -si are patronii sei, inse si inemici. Doresc cá se fimu cu buna sperare, inse si ingrijati, deci ceru, cá se lucramu si cu moderatiune, si cu prudentia etc. etc."

Acestea suntu fapte complinite si authentice. Acuma se puna ori-cine man'a pe conscienti'a sa, si se spuna, déca ori-care altulu, intre conjuncturile de facia, intre atati inemici ai besericei greco-catholice, cu midiulócele, care stau la dispositiune, ar' fi fostu in stare se faca mai multu de catu se facú in acesti 6 ani trecuti.

De vomu mai avé ceva tempu, vomu mai relevá unele cestiuni, asupra carora se pare ca ar' dominá mare confusiune pe la noi. Intre acestea la loculu antaiu numimu sinodalitatea, careia i se dau uneori definitiuni fórte curióse.

Blasiu 17/6 1875.

Dela congressulu besericescu.

In fine ajunseramu si noi a vedé adunarea representativa, compusa dupa dorulu parentiloru nostri si alu nostru din preuti si laici!

Eri demanetia dupa invocarea spiritului santu, Exc. Sa parintele metropolitu deschide congressulu archidiecesei nostre, cá de ce óra nu ne succede a impreuná intregu corpulu besericei nóstre metropolitane de Alb'a-Iulia si a-lu organisá de susu pana diosu, celu pucinu se potemu regulá negotia-le cele mai urgenti ale unui-a dintre membrele acestei provincie: pre ale archidiecesei.

Deschiderea s'a facutu rostindu Exc. Sa unu cuventu plenu de invetiatura si indegetari de cele mai salutarie, — cari speramu cu incredentiare, ca membrii congressului le voru apretiuí dupa tota valórea loru. La cuventulu Exc. Sale respunse veteranulu nostru luptatoriu d. Georgiu Baritiu aretandu meritele clerului nostru, carele neprovocatu, neimpinsu de nimene, proprio motu decise de repetite

ori, că si poporulu se participe érasi la regularea afaceriloru bisericesci.

Dupa aceste se alesera notari provisori: Dr. Gregoriu Silasi, Ludovicu Ciato si Dr. Aureliu Isacu. Pentru verificarea membriloru se alese una comisiune in persónele domniloru: Iosifu Hossu, Const. Papfalvi, Nicolau Solomonu, Basiliu Duca si I. Mezei, — ér' siedentia fù suspensa.

Terminandu comissiunea lucrarile sale, ér' se deschise siedinti'a si ascultandu-se reportulu ei se verificara urmatorii membri:

Din Capitululu metr. Tim. Ciparu, prepositu, Constantinu Papfalvi, canonicu.

Cerculu I. Sim. Balintu protopopu, Bas. Duca presied. la sedri'a orf., Axentie Severu proprietariu.

Cerculu II. Nicolau Solomonu parochu, Dr. Nicolau Stoia medicu, Ludoviciu Ciato advocatu.

Cerculu III. I. V. Rusu protopopu, Ios. St. Siulutiu asesoru la tribun., Nicolau Densusianu advocatu.

Cerculu IV. Alex. Micu vicariu, Georgiu Baritiu, directoriu de fabrica, Arone Densusianu advocatu.

Cerculu V. — Vas. Moldovanu, presiedinte orfan. —

Cerculu VI. Vasiliu Crisianu v.-protopopu, Vasiliu Moga, jude processuale, Sim. Calutiu adv.

Cerculu VII. Ioanne Urzica adm., (Ioanne Urziceanu jude proces. nu s'a presentatu). —

Cerculu VIII. Mich. Crisianu protopopu, I. P. Maioru proprietariu, I. Muresianu proprietariu.

Cerculu IX. I. Moldovanu protopopu, Ios. Hossu membru alu curtii de comtabilitate, I. Mezei asesoru la trib.

Cerculu X. Gavrile Popu protopopu, Lad. Vajda secret. minist. in pens., Dr. Aur. Isacu.

Cerculu XI. I. M. Moldovanu professoru, Ios. Popu ases. la tribun. reg. I. Porutiu adv.

Cerculu XII. Dr. Greg. Silasi profes., Dr. Ioanne Raţiu advocatu, Dim. Gr. Olariu ases. la tribun.

Corpurele professorali din Blasiu. — Dr. I. Ratiu professoriu.

Cum se vede, in cerc. V lipsesce representantele preutiloru, din causa, ca protocolulu alegerei prime nu s'a verificatu de adunare si alesului nu i s'au espedatu credentionali, — ér' alegerea a 11-a că nelegale nu s'a consideratu de locu. — Unu representante laicu in cerculu V si VII lipsesce pentru alegerea dupla a domniloru I. Porutiu si I. P. Maioru; intru asemene unulu din representantii professoriloru pentru a d-lui I. M. Moldovanu.

Representantele monastirei nu s'a verificatu, pentru ca nu erá alesu si nu avé credentionale (dela socialu seu séu dela sene? ca-su numai doi).

Urmá constituirea definitiva:

Vice-presiedente se alese: d. G. Baritiu.

Notarii: remasera.

In fine pentru desbaterea proiecteloru de regulamente etc. se alesera 5 comissiuni si siedinti'a I se inchiá dupa 2 óre. —

Exc. Sa dede mésa straluciti la care luara parte toti membrii congressului. — A séra si adi lucrara comissiunile.

Nr. 1319—1875.

Programulu.

Adunantiei archidiecesane micste convocate la Blasiu pre a 4-a di de Rosalii, ce cade pre $^{16}/_{4}$ Iuniu 1875.

§ 1. In diu'a deschiderei adunantiei la $8^{1}/_{2}$ óre antemeridiane se va tiené s. liturgia pontificata de metropolitu in beseric'a catedrale.

§ 2. Dupa finitulu santei liturgii, deputatii adunantiei voru conveni in sal'a residentiei metropolitane de langa pórta.

§ 3. Venindu la adunantia metropolitulu invitatu, va deschide adunanti'a cu una cuventare acomodata.

§ 4. La terminarea cuventarei de deschidere adunanti'a -si va alege notari ad hoc spre a poté perface actulu verificarei membriloru sei.

§ 5. Dupa verificarea membriloru adunanti'a se va constitui definitivu, alegundu-si 3 notari, unu preutu si doui mireni.

§ 6. Adunantiei asia constituite i se voru presentá proiectele elucrate preste obiectele, ce au se fia pertractate in siedintiele acelei'a.

§ 7. Conformu naturei obiecteloru, ce suntu deduse in proiectele elucrate, voru fi de a se alege totu atate comissiuni spre censurarea acelor'a, avendu acele de a reportá despre resultatu indata, ce-si voru fi terminatu lucrarile.

Finindu-se actulu alegerei comissiuniloru, se va redicá siedinti'a 1-a, si membrii se voru adunâ la prandiu in curtea metropolitana.

§ 8. Comissiunea, carea-si va fi terminatu lucrarile, numai de catu va notificá acést'a presidiului celu multu pana la 8 óre demanetu'a, ori pana la 3 óre postmeridiane, spre a poté convocá membrii adunantiei la siedintia pentru ascultarea reportului si pertractarea obiecteloru reportate.

§ 9. Facundu-se presidiului notificarea prevediuta in § 8 siedinti'a se va publicá prin anunciu in scrisu, lipitu pre pórt'a resiedentiei metropolitane.

Sub decursulu pertractariloru voru fi de observatu regulele urmatórie:

a) Vorbitorii au de a se tiené strensu de obiectulu luatu la desbatere;

b) In vorbiri suntu de a se delaturá tóte personalitatile si animositatile, ce numai impiedeca pertractarea obiecteloru propuse;

c) Vorbitoriului nu-i va fi iertatu a vorbí la acela-si obiectu mai multu de 2 ori, — si a trei'a óra numai la cuestiune personale, ce i se face.

d) Propuneri nóue nu se potu face, numai dupa insinuarea previa facuta presidiului celu pucinu cu una di mai inainte, cari tienendu-se de lucru, se voru notificá in siedintia din partea presidiului;

e) Votarea de comunu se face prin sculare de pre scaune, si numai in casuri dubie se folosesce votare nominale;

f) Conclusele se aducu cu maioritate absoluta de voturi, la casu de paritate decide votulu presiedintelui.

§ 11. Siedintiele ordinarie -si voru luá inceputulu la 9 óre antemeridiane, si la 4 óre dupa miediadi.

§ 12. Desbaterile preste obiecte, ce nu voru fi terminate in siedinti'a precedente, au de a fi continuate in siedintiele urmatórie pana la terminarea-le.

§ 13. Despre decursulu pertractariloru din fia-care siedintia suntu de a se duce protocóle regulate din partea notariloru, cari protocóle in siedintiele procsime urmatórie se voru autenticá inainte de a se incepe alte pertractari.

§ 14. Spre autenticarea protocolului siedintiei ultime se va alege una comissiune ad hoc.

§ 15. Tóte protocólele siedintieloru purisate voru fi de a se subscrie de presiedinte si de notari.

§ 16. In diu'a din urma a siedintieloru toti membrii presinti ai adunantiei voru fi la prandiu in resiedinti'a metropolitana.

Blasiu din siedinti'a consistoriale tienuta la 4 Maiu 1875.

Simeonu Popu Matelu,
notariu consistoriale.

Brasiovu in 21 Iuniu st. n. 1875.

Pre di ce merge ni se da totu mai multa occasiune de a ne convinge, ca asiá numit'a passivitate a romaniloru din marele principatu alu Transilvaniei, ori-catu de inerta séu absurda ar' fi fostu séu ar' fi ea, precum le placea odata unor'a a o calificá, totusi a fostu si este in stare se geneze si se usture amaru pre cei ce cu nice unu pretiu nu voiescu se se impace cu noi. Comentariele si glossele, cu cari diurnalistic'a maghiara si maghiarona a onoratu conclusulu luatu de catra conferinti'a din Sibiiu, apoi eshalatiunile pline de veninu si catranu, ce si astadi suntemu nevoiti a le cetí in unele coditie de diurnale ungaresci, precum si alte eruptiuni vulcanice ce isbucnescu din creerii infierbentati ai cate unui mare logofetu din districtu contra acelui conclusu si a celoru ce voiescu a-lu respectá, suntu totu atate eclatante si palpabile dovedi, cumca domniloru dela potere nu le merge lucrulu bine atunci, candu sciu si vedu, ca noi privimu la densii, fora cá se ni venia poft'a de a gustá si noi din darurile binefacutórie ale constitutionalismului loru.

„Kelet" din Clusiu sta se crepe de nacasu, pentru ca s'a vediutu insielatu in asteptarile sale. Dupa ce si-a versatu veninulu in mai multi articli de frunte, aparuti in colónele sale indata dupa conferinti'a dela Sibiiu, acum se apuca si prin notitie de „pulbere de pusca" vré a insultá natiunea romana intrégа. Dinsulu vré se scia, ca Romanii, pana candu au fostu valachi, au avutu mai modeste pretensiuni, éra de candu au devenitu Romani, vreau se sparia lumea intrégа cu aspiratiunile loru, cari au crescutu mai mari cá cele siepte coline ale Romei. Inse cu tóte acestea, observa totu numit'a fóia, tendintiele romaniloru suntu prea bine cunoscute: ei suntu inimici declarati ai statului maghiaru, (?!) si se bucura, candu vedu patri'a in strimtóre si candu bunulu patriotu vérsa lacrime de durere. „Inse atunci, candu acestu reu nu se va poté vindecá pre alta cale, atunci.... ense recidendum est." Déca ar' fi se intramu in esplicarea acestei maniere de scriere, atunci ne-amu vedé necessitati a ne folosí si noi de acelasi tonu si de aceleasi arme, inse nu voimu se apelamu la sabia atunci, candu numai si numai pre calea pacii si a dreptatii vremu se ne eluptamu dreptulu nostru.

De altmintrele aceste imbecillitati ungaresci nu ne-ar' indigná tocmai asiá tare, incatu se ne perdemu pacienti'a si se nu ne multiumimu d'ocamdata cu simpl'a notitia de „tiene minte," déca inganfarea si aroganti'a marelui capitanu din fruntea districtului Fagarasiu nu ne-ar' provocá in modulu celu mai directu. Acestu omu intru atat'a este de violinte in procedur'a sa facia de romani, incatu dieu nimenea n'ar' avé se se mire, déca cineva si-ar' luá ostenél'a a-lu indrumá la ordine. Precandu dinsulu practica in districtulu Fagarasiului cea mai pronunciata pressiune officiale si se folosesce de tóte mediulócele de seducere si amagire numai cá se scóta la tempulu seu din urn'a electorale pre tatalu seu, care si-a pusu candidatur'a acolo dimpreuna cu faimosulu Benedek Gyula, pre atunci totu dinsulu emite ordinu politialu catra vice-capitanu si respective catra pretorii tractuali, „cá indata ce s'ar' ivi in districtu vre unu comissariu alu comitetului executivu, emisu de conferinti'a din Sibiiu, pentru cá se agiteze in favórea passivitatii, se fia indata prinsu si predatu in manile justitiei."

Va se dica, d-lui capitanu se-i fia ertatu a agitá in favórea alegerii tatalui seu, ba se-i fia ertatu a esercitá chiaru pressiune asupr'a officialiloru din districtu si prin dinsii asupra poporului alegatoriu, cá se-si dé votulu dupa porunc'éla pentru cutare candidatu impusu, éra vre unui comissariu alu comitetului passivitatii se nu-i fia permissu a intrá in districtu si a luminá pre poporu despre insemnetatea actului de alegere, a-i da mana de ajutoriu cá se-si formeze o convictiune in acestu respectu si apoi a-lu lasá se lucre si procéda precum i va dictá consciinti'a si convictiunea ce-si va fi formatu; lui se-i fia permissu a amagi prin promissiuni desierte si a esercitá chiaru pressiune officiale, éra organeloru comitetului passivitatii se le fia interdisu a luminá pre poporu si a-lu consiliá, cum se-si esercite dreptulu electoralu mai bine, cá se-i serv'esca spre avantagiulu, éra nu in detrimentulu seu. Déca si acésta procedura cade in cadrulu libertatii constitutionalismului maghiaru, atunci ne multiumimu de darurile acestui unui astfeliu constitutionalismu.

Dér' ce e si mai multu! Vediendu d-lu capitanu Colomanu, ca nu suntu parale spre a inscená corruptiunea, ce a introdus'o Máday si Teleky in tiér'a Oltului, si-a luatu refugiulu la altu mediuloc, la o inventiune noua, dela care astépta cele mai bune resultate. Temendu-se de passivitatea Romaniloru, dinsulu prin organele sale a inceputu a intimidá pre poporulu alegatoriu cu pedepse de

bani, spunendu-i, ca celu ce nu se va folosi de dreptulu ce i se va siopti la urechia, va fi pedepsitu cu o pedépta de 10 fl. v. a. In modulu acest'a dinsulu spéra nu numai a asecurá alegerea tatalui seu, fora a spesá parale, ci crede chiaru a adunà parale. — Facia de atata libertate constitutionale ni sta mintea in loculu si n'avemu decatu se asteptamu finitulu acestei jocu de hasardu. Este unu lucru nepomenitu, a fortiá pre cineva sub pedépsa de bani, cá se se folosésca de unu dreptu alu seu nu cum voiesce dinsulu, ci dupa cum i poruncesce d-lu capitanu Colomanu. Asiá se vede inse, ca sub auspiciele guvernului ungurescu tóte suntu cu potintia, chiaru si ceea ce este nenaturalu, neertatu si nedreptu.

Mergendu astfeliu lucrurile in tierele corónei santului Stefanu, n'avemu se ne miramu, déca vedemu irritationea si esacerbarea ce domnesce actualminte si in Croati'a. In diet'a din Zagrabi'a (Agram), ce s'a inchisu numai dilele aceste, s'au mai ivitu niesce demonstratiuni contra unguriloru, cari déca nu s'ar fi nadusitu indata la prim'a aparitia, ar fi potutu luá mari dimensiuni si ar fi funeste urmari. Deputatulu Macanetiu, corifeulu opositiunii celei mai resolute interpellá guvernulu croatu in privinti'a amestecului ungurescu in afacerile autonome ale Croatiei. Intre altele interpellantele se provocá le legea despre administrationea publica, pre care guvernulu ungurescu a modificat'o in punctele ei cele mai essentiali, si la novel'a electorale, pre care a respins'o cu totulu. Cu ocasiunea acestei interpellationi, galeriele ce erau ocupate mai cu seama de ascultatori dela universitate, erupsera in aplause frenetice asiá incatu numai dupa ce se executá ordinulu presiedintelui, de a scóte afara pre studenti, se potú continuá discussiunea. Legea despre administrationea publica in Croati'a voiá desfiintiarea institutiuniì de comiti supremi, ceea ce inse guvernulu maghiaru, care sustiene cu totu pretiulu acésta institutione de argati politici, nu-i vene bine la socotéla si astfeliu trase dunga preste acésta dispusetione a legii din cestiune. Asemenea si legea electorale a Croatiei luase dispusetiuni referitorie si la teritoriulu fiumanu, inse findu ca cestiunea Fiumei nu este inca resolvita, guvernulu ungurescu nu vol odata cu capulu se admita séu se permita intrarea in vietia a unei asemene legi. Aspiratiunile Croatiloru se manifestara inse si mai pregnantu in propunerea de urgintia a lui Macanetiu, de a se tramite la Maiestatea sa o adressa cu rogarea, cá se conchiame in diet'a Croatiei si pre representantii confiniloru militari si se se esmita atatu din partea dietei croate, catu si a celei dalmatine cate o comissiune pentru resolverea cestiunii dalmatine. Acésta propunere inse, care din partea natiunii croate fù primita cu multa satisfactiune, si care in castrele maghiare si maghiaróne produse consternatione, nu fù acceptata din partea majoritatii, care trecù preste ea la ordinea dilei, temendu-se de consecintie funeste. Destulu inse, ca remane constatatu, cumca in Croati'a domnesce unu spiritu nationalu curatu, care se manifesta genuinu de cate ori i se da ocasiune. Si acestu spiritu totu va triumfá odata acolo si — aicea.

Dér' se trecemu din acésta atmosfera infectata de miasmele maghiarismului si se vedemu dincolo de riulu Lait'a cum mai sta lucrulu cu caletori'a Domnitoriului in Bucovin'a, spre a partecipa la serbarea jubileului de o suta de ani dela anecterarea acestei tiere la Austri'a. In unu numeru precedentu amu notificatu, ca diet'a Bucovinei a alesu o deputatiune cu insarcinarea, se invite pre Domnitoriu a partecipá la acesta jubileu, arangiatu de catra nemtii si judanii Bucovinei. Acésta deputatiune a fostu dilele aceste la Vien'a, cá se-si implinésca missiunea, inse a avutu nefericirea de a fi refusata. Nu dubitamu, ca intrevenirea Domnitoriului Romaniloru in acésta afacere jubiliara a potutu se aiba o mare influintia; dér ne bucuramu de alta parte, ca imperatorele austriacu n'a desconsideratu bunele intentiuni ale principelui romanu si a respunsu deputatiunii germano-judane din Bucovin'a, ca bugetulu statului nu-i permite a mai face caletorii prin tiér'a B., inse va merge alta data, candu bugetulu va permite. — Va se dica, scen'a jubiliara din Bucovin'a s'a finitu prin unu fiasco séu prin unu blamagiu meritatu.

In Romani'a partit'a jona liberale democratica nationale, cá minoritate in Camere cu abia la vreo 40 deputati, din causa pressiunii facute la alegeri, esi in publicu cu program'a partidei, pe care o presentá si in Camera, si care intrunì parte mare a inteligintii sub acestu standartu, si se constitui spre executarea programei, alegendu-si unu comitetu electivu de 25 insi.

Adress'a la discursulu tronului, care dupa cele mai libere discussiuni de mai multe dile se primi in textulu comissiunii suna asia:

Prea Inaltiate Dómne!

Representantii si tierei, chiamati in sesiune extraordinaria dupa o nóua alegere generala, venimu a ve da celu de antaiu cuventu alu nostru exprimendu-ve sentimentele nóstre de devotamentu si iubire pentru persón'a Mariei Vóstre si pentru dinastie.

In miscarea ce s'a produsu cu ocasiunea preinoirei adunarei deputatiloru, corpulu electoralu s'a pronuntiatu in marea sa maioritate pentru politic'a urmata de guvernulu Mariei Tale. Tiér'a satula de lupte, de teorii si de agitatiuni sterile, cari nu potu de catu se compromita adeverat'a libertatate, precum si interesele sale cele mai vitale, a vedutu cu multiumire, ca guvernulu seu se intaresce si se intemeiaza.

Cu unu guvernu conservatoriu, expresiune a unei Camere conservatória, intielegerea s'a potutu lesne stabili in cursulu unei intregi legislaturi, intre puterea executiva si puterea legislativa; institutiunile nóstre au potutu functioná in unu modu normalu, si sectiuni de mare importantia pentru prosperitate si linistea publica, s'a potutu resolvá.

Inspirati de aceleasi idei, condusi de acelesi principiuri si imbarbatiti de exemplulu ce ne-a datu adunarea, care ne-a precedatu, vomu continuá si noi oper'a inceputa pentru cá astfeliu statulu nostru, prin puterea dreptoriloru sale, se continue a inspirá incredere si respectu.

Urmandu o politica ferma dér' intielépta, vomu fi pururea gat'a a cooperá cu guvernulu Mariei Tale pentru mantienerea si esercitiulu dreptoriloru nóstre autonome, precum si pentru desvoltare continua a relatiuniloru nóstre internationale.

Progressulu materialu realisatu in tiéra prin seversirea atatoru lucrari publice de cea mai mare importantia, va fi dupa noi, unulu din elementele principale ale desvoltarei acestoru relatiuni. Drumurile de feru dejá construite au datu unu aventu puternicu comerciului nostru; legendu-le cu caile ferate ale Europei centrale, prin junctiunile projectate, ne vomu pune in comunicatione mai lutinsa cu celelalte tieri, si vomu contribuí astfeliu a activá progressulu si a desvoltá prosperitatea publica.

Adunarea regreta, Prea Inaltiate Dómne, dimpreuna cu Mari'a Ta, golulu ce s'a facutu in scaunulu metropolitu Ungro-Vlachiei prin incetarea din vietia a Inaltu Prea Santitinlui metropolite Nifonu. Inspirati de iubire catra beseric'a romana, care a avutu privilegiulu de a adaposti in altariulu ei, si in secoli de suferintie nationalitatea nóstra, cá fii piosi ai sei, avemu credinti'a, ca successorile seu va sci a se mantiné la acesti inaltime si a intari legaturile seculare cari exista intre natiunea romana si intre beseric'a ei libera si autocefala.

Se traiti Mari'a Ta scl.

Secretariulu societatii academice romane din Bucuresci dede publicitatii urmatór'a scrissoria:

Bucuresci, 24 Maiu, 1875.

Dle Red.! Binevoiti, Ve rogu, publicá in diariulu ce redigeti, urmatór'a communicatione din partea Societatii academice romane:

„Societatea Academica Romana are onore a aduce la connoscienti'a totoru-a, co recensionea lucrariloru intrate spre cercetare s'a publicatu in annalile Societatei anu 1874. Concurentii cari doresc a-si recapetá manuscriptele se potu adressá directu la Delegationea Societatei, dandu voia acestei-a a dessigillá scrissorile cu mottulu respectivu, spre a se incredentiá despre identitatea numelui."

Primiti incredintiarea, etc.

Secretariulu Soc. Acad. Rom.

C. G. Damboviceanu.

Din Petropole se comunica, ca scirea despre inchiarea unei conventiuni intre Anglí'a si Russi'a referitória la statorirea unei zone neutrale in Asi'a centrale, n'ar fi adeverata.

Scirea acést'a s'a impraseiatu prin unu articlu alu diariului „Golos", care a facutu sensatione si in care afiamu urmatórele: Ambele aceste poteri mari, ce voiescu sustienerea pacii, suntu avisate la inchiarea unei aliantie chiaru prin natur'a lucruriloru. Russi'a va salutá cu bucuria si entusiasmu acésta aliantia. Aliantí'a celoru trei imperati (Austri'a, Germani'a si Russi'a) nu mai ofere nice o garantia pentru sustienerea pacii europene, deórace unulu dintre aliati (Prusso-Germani'a) a compromissu missiun'a de pace a aliatiloru prin tendintie de resbelu, ce le-a aretatu pre facia, fora nice o reserva."

Si diariulu „Times" vorbesce despre articlulu publicatu de diariulu russescu „Golos" in acestu obiectu si intre altele dice: „Noi ni permitemu a da espressione sperantiei, ca Russi'a, care voiesce cu ori-ce pretiu sustienerea pacii, n'are se caute alta aliantia in acestu respectu, decatu pre cesa ce a inaugurat'o serbatoresce acum trei ani in Berlinu. Noi trebue se desmintimu tóte acele inventiuni, cari tindu a ne insirá intre acele poteri continentali, ce suntu jaluse si un incapu de Germani'a."

Noutati diverse.

Esamenele de véra la scól'a principale romana din Lapusiulu-Ungurescu se voru tiené in 21 si 22 a lunei Iuliu a. c., la cari toti doritorii de a vedé progressulu facutu suntu cu tóta onóres invitati..

Lapusiulu-Ungurescu 16 Iuniu 1875.

Directiunea scólei.

(Unu esamenu de modelu). In 6-a lunei curente fui norocosu a asistá la esamenulu scolariloru din Sinc'a vechia, carele s'a tienutu in beseric'a gr. cath. de acolo in presenti'a Rss. domnu vicariu Alexandru Micu. — Esamenulu cu cl. I-a s'a finitu ante amédiu cu prestatiuni laudavere. Cu class'a II-a et III-a s'a continuatu la 3 óre d. pranditu tienendu pana la 8 óre sér'a. Din tóte studiale propuse: religiunea, limb'a romana, compunu, geografi'a, ist. patriei, ist. nat., fisic'a, economi'a si gradin., maghiar'a, german'a, latin'a, cantulu, desemnulu si gimnastic'a au respunsu elevii preste ceptare spre surprinderea si multiamirea numerosului publicu; incatu cu totu dreptulu se póte numí acestu esamenu „de modelu" si elevii din class'a superióra, potu intrá in prim'a classa a ori carui gimnasiu din patria. — Acestu esamenu fù incoronatu in fine cu vorbirile a vreo 7—8 elevi si cu unu dialogu comicu intre doi scolari: Lenesiulu si diligentulu. — Tóte acestea esecutate cu atata istetime incatu au surprinsu pre intregu publiculu. Scrisorile de proba si figurile desemnate de elevi, inca au fostu preste asteptare. — Esamenulu se incheiá cu un'a vorbire a Rss. d. vicariu, in care -si espriméze pres-deplin'a bucuria si multiumita facia de acestu esamenu, si multiumi senatului scol. si invetiatoriloru pre demni, pentru zelulu ce-au aretatu. — Dupa premiarea elevilloru, d. invetiatoriu diriginte Ioane Popu, cu tonu parintescu tienú o cuventare catra elevi, esprimendusi indestulirea cu progressulu si portarea loru preste anu si le lasá de suvenire nisce sfaturi parintesci. Intielegendu elevii din vorbire, ca iubitulu loru educatoriu i-ar' parasí, au inceputu cu totii a plange rogandulu, cá se nu i parasésca. E'u ji si imbratiosá la despartitu. — Deci primésca prea demnulu d. invet. dirig. cordial'a imbratiosiare si multiumita din partea intregului publicu, carele s'a departatu si cu frumóse suveniri. — Unu asistinte.

— (Pro statu notitiae.) „Kronstädter Ztg." luandu notitia despre cele ce a vorbitu prefectulu districtului Fagarasiu in adunarea municipale tienuta la 7 l. c. dice, ca acestu prefectu Colomanu ar fi romanu si totusi e asiá de mare inimicu alu Romaniloru. Nu scimu din ce sorginte si-a capetatu numiti'a foia acésta informatiune neesacta, inse atat'a scimu, — si scimu acést'a chiaru din gur'a tatalui d-lui Colomanu — ca stramosii loru au fostu de origine turcésca; prin urmare nu e mirare déca si procedur'a d-lui Colomanu este turcésca. — Cu acésta ocasiune estragemu dintr'o corespondintia din Fagarasiu publicata in „Kelet" dela 15 Iuniu urmatóriele merunitisiuri: „Dupa redicarea adunarii municipali, care a fostu scandalosu de slabu frecuentata, s'a tienutu o conferintia de consultatiune pentru candidarea alegendiloru

deputati in districtulu Fagarasiului. La propunerea, pretorelui din tractulu Vistei infer. Popu Grideanu (unu omu necalificabilu) s'a candidatu in cerculu superioru Boer Antalu, tatalu prefectului Colomanu, éra in cerculu inferioru Kossy Sándor (unu oficieru de honvedi). Ambii si tienu de partit'a poreclita liberale. Cu tóte acestea, partit'a acést'a, care s'a constituitu si in Fagarasiu, a candidatu in cerculu superioru pre faimosulu Benedek Gyula, care are mai bune prospecte de a resai, decatu Boer Antalu. Se mai vorbesce inca si de alti candidati mai vertosu in cerculu inferioru si anume: fostulu deputatu alesu in acestu cercu c. Teleki Sándor, apoi Moldovánu Gergely si altii. — Bogronasii voru merge si astadata cu drói'a la urn'a electorale, pentru ca li se promite recastigarea dreptului de a fierbe vinarsu.

— (Sumariulu) materieloru tratate in nr. 5 alu „Revistei contemporane" e urmatoriulu: I. Balad'a vestitului de M. Zamfirescu; 2. Despre partidele politice de Gr. Peucescu; 3 Nota asupra Jaboranditi de Dr. Brandza; 4. Analis'a unei critice der St. Michailescu; 5. Femeea, poesia de N. Scurtescu, si 6. Notitie diferite.

(Unu rege prea multu iubitu). Ce e dreptu, faimele derpre ideea de abdicare a regelui Greciei Georgios fura desmintite prin firulu electricu, inse cu tóte acestea, déca ar' fi se damu crediementu impartasiriloru de mai la vale ale unui corespondinte din Aten'a, nu potemu se intielegemu, ca ce mai pote legá pre acestu principe danesu de tronulu Greciei, incatu nu se póte resolvi a se duce de unde a venitu. Amentitulu corespondinte dice intre altele: „Ur'a poporului contra dinastiei cresce pre di ce merge. De cate ori regele se aréta in publicu, de atatea ori i se da a intielege, ca este nesuferitu. Candu trece pre unde-va cu calesc'a, nimines nu pune man'a pre palaria, cá se-lu salute, ba unii mai exaltati séu se uita la dinsulu chiorisiu, séu -si intorcu capulu si privescu indiferenti in alta parte. Serman'a regina, care este tare nevinovata si demna de tóta stim'a, este de multe ori si mai reu insultata. Ea a si abdisu cu totulu de a se mai aretá in publicu, si acum róga necontenitu pre rege, cá se se duca la locuintí'a de véra in Dekeleia. Inse acésta dorintia cu greu i se va poté implini, pentru ca regele cunosce pre greci si scie, ca déca se va departá din Aten'a, cu greu se va mai poté reintórce acolo. De altmintreles faim'a spune, ca familí'a regale si-a impachetatu deja tóte pretiósele si acum cauta se le espedeze undeva la unu locu siguru. Atat'a este inse faptu, ca in portulu dela Pireu stau de mai multu tempu done nái rusesci, a carora destinatiune este inca acoperita de velulu misterului; cu tote acestе inse lumea vrè se scie, ca ele ar fi destinate, cá in momentulu vre-unui periclu, se stè la dispusetiunea familiei regale."

Nr. 4890/1875. 2—3

Publicatiune.

Cu privire la alegerile de deputati dietali, ce se voru face in celu mai de aprópe tempu, are jurisdictiunea de ces mai stirosa detorintia a face populatiunea la acesa atenta, ca esercerea celui mai frumosu dreptu alu cetatianului, de a-si tramite prin alegere libera representantii sei in camer'a legislativa, singuru numai fiindu liniscita si démna va corespunde insemnatatii actului. Procedendu din acestu punctu de vedere, decretéza asia dér' si art. de lege XXXIII din a. 1874 privitoriu la acest'a aspre pedepse asupr'a tuturoru acelor'a, cari influintiaza in modu contrariu legii a supr'a celoru indreptatiti la alegere cu privintia la darea voturiloru loru, ori cérca a efeptui a supr'a loru cu midiulóce oprite; dupacumu pe de alta parte amentita cu aspre pedepse pre acei'a, cari punu in periculu linistea, ordinea, ori securitatea persónei si a averii.

Magistratulu are adeca deplina convingere, ca semtiulu celu sanetosu alu populatiunii acestei cetati si a districtului o va tiené departe de ori-ce calcare in contra legii, ce se afla in vigóre; cu tóte acestea afla de necessariu a face pre fiacine atentu la acesa, ca elu, scliudusi responsabilitatea, ce o are asupr'asi, la casu de a se ivi totusi pe neasteptate calcari de lege la miscarile electorali decurgatórie ori chiaru insusi la alegeri, ar' fi si-litu se aplice asupr'a celui ori celoru concernenti fora de nece unu respectu catra careva tóta asprimea legii.

De altmintrea se aducu, amesuratu inaltului emisu alu Excelentiei Sale Domnului ministru alu affaceriloru din laintru din 29 Maiu 1875 nr. 16,720, otaririle articului de lege XXXIII referitórie la acést'a fia-carui locuitoriu singularin din acestu cercu aminte spre luare in drépta cunoscientia si intocmai urmare, cari se cuprindu in cele urmatórie:

§ 96.

Cine da ori promite unui alegutoriu ori unui membru alu familiei sale din motivu, cá pentru unu candidatu anumitu se voteze ori se nu voteze ori se se retiena dela votisare, ori pentru ca acelasi a votatu pentru careva, bani, pretiu de valórea banilor, ori -lu amenintia pre acelasi cu detragerea unui folosu, este a se pedepsí cu suspendarea dreptului seu de alegere pe 3 ani si cu o pedésa in bani pana la 1000 fiorini ori cu arestu pana la 6 luni.

Totu sub aceeasi pedépsa cade si acelu alegutoriu, carele a primitu banii, pretiulu de valórea banilor ori vre-unu altu folosu óre care, ce-i s'au datu lui ori unui membru alu familiei sale cu scirea sea din motivulu aratatu in §-lu presinte.

§ 97.

Pedépsa'a definita in §-lu precedinte (96) cade si asupr'a acelor'a, cari din motivulu amintitu in acelasi § tractéza pe altii cu mancare si beutura, precum si asupr'a acelor'a, carii primescu o asemene tractare cu mancare si beutura.

§ 98.

Cine incuragiéza publice prin graiu ori prin latirea de scrisori la scalare nelegiuita asupr'a nevatemarii averii, asupr'a vre unei nationalitati, clasi, ori confessiuni, de asemenea, cine agitéza la neascultare de legi ori de diregatori'a cea legiuita, este a se pedepsí cu suspendarea dreptului seu de alegere pe 3 ani su cu o pedépsa pana la 1500 fl. ori cu arestu pana la unu anu.

§ 99.

Cine ataca publice prin graiu ori prin scrisori nevatemarea persónei Regelui, cine incuragiéza la schimbarea constitutiunii tierii in modu nelegiuitu, ori in contra unitatii statului ungaru, este a se pedepsí pe langa suspendarea dreptului seu de alegere pe 3 ani cu carceru de 1 pana la 5 ani.

§ 100.

Cine impedeca pre unu alegutoriu in esercerea dreptului seu de alegere cu forti'a ori prin amenintiare cu o tratare demna de pedepsitu, este a se pedepsí cu o pedépsa de bani pana la 500 fl. ori cu arestu pana la 3 luni.

Acei'a inse, cari intrebuintiéza fortia in locului de alegere cu scopu, de a nu se poté incepe alegerea, de a se intrerupe ori zadarnici, suntu a se pedepsí cu suspendarea dreptului loru de alegere pe 3 ani si cu carceru de 1 pana la 3 ani.

§ 101.

Comitenduse amagirile si abusurile cuprinse in §§ 95, 96, 100 decatra unu amploiatu publicu ori autiste comunalu, una atare lucrare este supusa unei dari de séma grele si acei'a, cari au comis'o, suntu afora de pedepsele definte chiaru in acelasi §§ totudéun'a a se pedepsí si cu perderea postului loru.

Brasiovu Iuniu 1875.

Magistratulu Brasiovului si Districtului.

DEPUNERI

de capitale spre fruptificare

se primescu la institutulu subsemnatu:

a) pre langa anunciarea radicarii in sensulu statuteloru cu 6% interesse;

b) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerii la **trei** luni inainte, cu 6½% interesse;

c) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerii la **siese** luni inainte cu 7% interesse.

Cu privire la conditiunile b) si c) deponentulu are a se dechiará in diu'a depunerii, ca-ci altcumu inlocarea se va privi cá urmata sub conditiunea a).

Interessele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerii, si incéta cu diu'a premergatória dilei, in care se radica depunerea cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interesse, cari stau depuse la institutu celu pucinu 15 dile.

Depunerile prin posta pre langa comunicarea adressei deponentelui, se resolvu totu-desun'a in diu'a primirei. Asemene se potu efeptuí prin posta anunciari si radicari de capitale.

Sibiiu, 17 Iuniu 1875.

„ALBIN'A"

Institutu de creditu si de economii

1—4 **in Sibiiu.**

Dreptulu de cracimaritu

alu

Dominiului metropolitanu din Blasiu

se va da in arenda pre tempulu dela 1-a Ianuariu 1876 pana la Decembre 31 1882 st. n.

Acést'a se va efectuí pre calea licitatiunei publice, ce se va tiené in cancelari'a subscrisului Jurium-inspectoratu aici in resiedenti'a metropolitana.

Terminulu tienerei de licitatiune se defige pre **Septembre 2** a. a. st. n. inainte de mesadi la 10 óre.

Dreptulu regale mai susunumitu se va da in arenda totu la olalta, — eventualmente despartitu in urmatórele gruppe:

1. Blasiu-oppidu, Blasiu-satu, Vez'a, Crufudu Turiu;

2. Manaradea, Troianu, Cergaulu-mare, Spatacu si Nisc'a;

3. Petrifalcu, Sancelu si Panadea.

Doritorii de a licitá pre dreptulu totu la olalta, au se depuna unu vadiu de 800 fl., — éra pentru eventualitatea grupparei: cei de a licitá pre grupp'a 1, 500 fl., cei de a licitá pre grupp'a a 2-a 240 fl., — si cei de a licitá pre grupp'a a 3-a 60 fl. v. a.

Offerte referitóre inca se voru primí; dér' numai pena la 10 óre antemeridiali in diu'a licitatiunei — cari trebue se fia sigilate si provedute cu vadiulu respectivu; — ci promissiunile verbali, pentru casu de promissiune asemenea, voru avé preferintia.

Descrierea estensiunei dreptului de cracimaritu intregu la olalta si in gruppe impartitu, precum si conditiunile de licitatiune se potu vedé in cancelari'a subscrisului Jurium-inspectoratu aici in curtea metropolitana pena la diu'a licitatiunei ori si candu.

Blasiu Iuniu 15 1875.

Jurium-inspectoratulu Dominialoru archidiecesane.

1—3

Cursurile

la bursa in 23 Iuniu 1875 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 25	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 89	„ „
Augsburg	—	—	101 „ 75	„ „
Londonu	—	—	111 „ 45	„ „
Imprumutulu nationale	—		74 „ —	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			70 „ 15	„ „
Obligatiunile rurale ungare			82 „ 20	„ „
„ „ temesiane			80 „ —	„ „
„ „ transilvane			79 „ 10	„ „
„ „ croato-slav.			82 „ 75	„ „
Actiunile bancei	—	—	958 „ —	„ „
„ creditului	—	—	221 „ 25	„ „

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.